

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
 МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

София 1000, пл. Св. Неделя № 5

тел. 9301 101, факс 981 06 27

Изх. № 11-03 / 13.05.2003 г.

До
 Конституционния съд
 на Република България

Становище

от доц. д-р Божидар Финков – министър на здравеопазването
 по конституционно дело № 10/2003 г.

Уважаеми госпожи и господа конституционни съдии,

С определение на Конституционния съд от 15 април 2003 г. министърът на здравеопазването е конституиран като заинтересована страна по конституционно дело № 10/2003 г., образувано по искане на 48 народни представители от XXXIX Народно събрание.

Направено е искане за установяване на противоконституционността на разпоредбите на § 26, т. 2 от Закона за изменение и допълнение на Закона за лекарствата и аптеките в хуманната медицина, с който се създава нова ал. 2 на съществуващия чл. 70 от Закона за лекарствата и аптеките в хуманната медицина. (обн., ДВ, бр. 120 от 29.12.2002 г.).

В искането се съдържа твърдението, че разпоредбата на § 26, т. 2 от ЗИДЗЛАХМ относно новата ал. 2 на чл. 70 от ЗЛАХМ противоречи на принципите прогласени в чл. 4 и 19, ал. 1 и 2 от Конституцията. Поддържа се становището, че разпоредбата на чл. 70, ал. 2 от ЗЛАХМ ограничава правото на свободна стопанска инициатива, по отношение територията на здравните заведения, на лечебните заведения за болнична помощ и лечебните заведения по чл. 10 от Закона за лечебните заведения, прогласено в чл. 19, ал. 2 от Конституцията. Вносителите считат, че липсва обществен интерес, който да обоснове държавното регулиране на стопанската инициатива за откриване на аптеки, посредством законодателното и ограничаване на територията на посочените здравни и лечебни заведения. С оглед на това се твърди, че е налице и противоречие с принципите на правовата държава – чл. 4, ал. 1 от Конституцията, тъй като не е изпълнено изискването за обоснованост и предвидимост на закона.

По направените в искането твърдения изразявам следното становище:

В искането е посочено, че не съществува обществен интерес, който да налага ограничаване възможността на правните субекти, открили аптеки на територията на здравни и лечебни заведения, посочени в чл. 70, ал. 2 от ЗЛАХМ, да продължат да извършват стопанска дейност.

1. Считаю, че това твърдение не отчита наличието на сериозен обществен и социален интерес, доколкото текстът на чл. 70, ал. 2 от ЗЛАХМ има за цел да защити пациента, като му гарантира достъпна и на преференциални цени медицинска помощ. Визираните в атакуваната разпоредба лечебни и здравни заведения са специфични по своите функции - това са здравните заведения по § 1, ал. 1 от Закона за народното здраве /хигиенно - епидемиологичните инспекции и националните центрове за опазване на общественото здраве/; лечебните заведения за болнична помощ и тези по чл. 10 от Закона за лечебните заведения: диспансерите, домовете за медико - социални грижи, центрoвете за спешна медицинска помощ, центрoвете за трансфузионна хематология, диализните центрове и хосписите.

Общото между всички тези посочени структури е специфичния им предмет на дейност и засилената социална функция, която държавата провежда чрез тях. Дейността на лечебните заведения за болнична помощ и на по-голямата част от диспансерите е преди всичко насочена към обслужването на лежачо болни /стационарни/ пациенти. Центровете за спешна медицинска помощ, домовете за медико-социални грижи и центрoвете за трансфузионна хематология са лечебни заведения по чл. 5 от ЗЛЗ-т.е. те са юридически лица на бюджетна издръжка, за осъществяване на специфичните си функции. Държавни организации на бюджетна издръжка са и хигиенно-епидемиологичните инспекции и националните центрове за опазване на общественото здраве. За осъществяване на специфичните функции на изброените лечебни заведения са предоставени държавни или общински имоти, с оглед на което територията, на която те са разположени се явява държавна или общинска собственост. Предназначението на тези имоти е да служат за задоволяване на държавни и общински нужди, предвид на което Конституцията дава възможност за законодателно уреждане на конкретните цели, за които те могат да се използват. В този смисъл забраната на чл. 70, ал. 2 от ЗЛАХМ е установена от законодателя в рамките на конституционно признатата му в чл. 17, ал. 4 възможност да урежда режима на обектите държавна собственост.

Що се отнася до лечебните заведения за болнична помощ, диспансерите, диализните центрове и хосписите, съгласно чл. 3, ал. 5 от Закона за лечебните заведения те се създават като частно - правни субекти, т.е. при използване на правноорганизационните форми, посочени в Търговския закон и Закона за кооперациите. С оглед на това територията, на която те са разположени се явява частна собственост. Предвид на специфичните си функции в тези лечебни заведения са настанени предимно стационарно лежачи пациенти. Разкриването на частна аптека на територията на тези лечебни заведения би представлявало интерес за собственика само в случай, че продажбите са ориентирани именно към тях. От своя страна това би поставило в условие на зависимост пациентите, имайки предвид здравословното им състояние.

2. Принципът за осигуряване на достъпна медицинска помощ, в частта и чрез лекарствената политика, осъществявана от държавата е последователно проведен, както в ЗЛАХМ, така и в Закона за лечебните заведения и подзаконовите

актове по тяхното прилагане. В чл. 61, ал.2 от ЗЛАХМ законодателят е предвидил, че лечебните заведения, за задоволяване на собствените си нужди с лекарства се снабдяват директно от търговците на едро с лекарства.

Едно от функционално обособените звена в лечебните заведения за болнична помощ е болничната аптека-чл. 57 от Закона за лечебните заведения. По своя характер болничната аптека е особена структура, която се различава по функции и предназначение от останалите стопански обекти -аптеки, които извършват продажба на лекарства на граждани. Болничната аптека има за цел единствено да задоволява нуждите от лекарства на стационарно болните, в по широк смисъл на лечебното заведение. За нея са въведени по-високи изисквания, както по отношение на квадратура, така и на броят на работещи квалифицирани специалисти – магистър –фармацевти и помощник-фармацевти / Наредба № 8 от 23.06.2000 г. за устройството, реда и организацията на работата на аптеките и номенклатурата на лекарствените продукти/.

3. В акт на Министерския съвет - Наредба за пределните цени на разрешените за употреба лекарствените продукти при продажбата им на дребно, изрично е предвидено отклонение от принципите на образуване на крайна цена на лекарствения продукт, по която той достига до пациента, в случаите когато се отпуска от аптеката на лечебно заведение със стационар. Съгласно Наредбата за пределните цени на разрешените за употреба лекарствените продукти при продажбата им на дребно цената на лекарствения продукт се формира като краен сбор от заявената от производителя цена, плюс нормативно определените надценки за търговец на едро и търговец на дребно-аптека. В чл. 14 от наредбата е въведено ограничение, съгласно което включваните в стойността на оказаната медицинска помощ цени на лекарствените продукти, отпускани в аптеките на лечебните заведения със стационар, не могат да бъдат повисоки от цената, на която заведението е закупило продукта от търговеца на едро. Смисълът на това ограничение е именно лекарствените продукти да достигат до стационарно болните пациенти по цени на търговец на едро, без надценката за търговеца на дребно.

Наличието на аптека, предназначена за продажба на граждани, разположена на територията на лечебните заведения по чл. 70, ал. 2 от ЗЛАХМ би довела до възможност лекарствените продукти да бъдат изписвани и предлагани през частната аптека, с надценката за търговеца на дребно, в ущърб на пациентите.

4. В законодателството на множество страни /пр.Гърция, Дания/, разкриването на аптеки е ограничено по различни признаци-спрямо брой на обслужвано население, ограничения на териториално-административен принцип т.е. аптеки за определен административен район. Законът за лекарствата и аптеките в хуманната медицина не въвежда подобни ограничения. Аптеки за продажба на граждани, на практика могат да бъдат разкривани навсякъде, при условие, че се спазят специфичните изисквания на закона.

В свои решения Конституционния съд /решение № 7/20.09.2000 г. по конст.дело № 7/2000 г., решение № 6/97, по конст.д. № 32/96 г / е посочвал, че правото на свободна стопанска инициатива, издигнато като принцип в чл. 19, ал. 1 от конституцията няма абсолютен характер. То може да бъде законодателно ограничавано в защита на други конституционни ценности. В чл. 52, ал. 1 от Конституцията е прогласено, правото на достъпна медицинска помощ. Осигуряването на достъпни лекарствени продукти е част от провежданата национална здравна политика, насочена към качествена, своевременна и достъпна медицинска помощ.

В ал. 5 на чл. 52 от Конституцията е прогласен принципът за държавен контрол върху търговията с лекарства. Лечебните заведения и аптеките /чл. 65 от ЗЛАХМ/, осъществяват специфична здравна дейност и функции, насочени към опазване здравето и живота на гражданите. Държавното регулиране в този смисъл, върху дейността на посочените структури намира своята конституционна опора именно в текста на чл. 52, ал. 5. С оглед на това всеки ограничителен режим по отношение на тях обезпечава закрила на живота и здравето на гражданите на Република България, следователно обезпечава обществен интерес от по-висок порядък.

Уважаеми госпожи и господа конституционни съдии,

С оглед изложеното, моля да отхвърлите искането на народните представители за установяване на противоконституционността на разпоредбите на § 26, т. 2 от Закона за изменение и допълнение на Закона за лекарствата и аптеките в хуманната медицина, относно създаването на нова ал. 2 на чл. 70 от ЗЛАХМ.

С Уважение,

Доц. д-р Божилар Финков
 Министър на здравеопазването

